

A plágiumról és a hatalmi viszonyokról a jogi tudományokban és a jogi oktatásban

TILEN ŠTAJNPIHLER BOŽIČ

Štajnpihler Božič, T., 2017. A plágiumról és a hatalmi viszonyokról a jogi akadémián és a jogi oktatásban. *Oñati Socio-legal Series* [online], 7 (8), 1589-1609. Elérhető: <http://ssrn.com/abstract=3075384>.

Absztrakt

A cikk megkérdőjelezi azt a tévhitet, hogy a jogi akadémia harmonikus, belső ellentmondásoktól mentes közösség, amelyet közös érdekek, koherens értékrend és viselkedési normák jellemeznek, amelyeket a jogi oktatás folyamatán keresztül egyoldalúan átültetnek a jogi szakmába. A tanulmány egy esettanulmányra összpontosít, amely egy két jogászprofesszor közötti nyilvános vitára vonatkozik, amelyet az egyik legfontosabb nemzeti jogi folyóiratban megjelent cikk indított el, amelyben az egyikük plágiummal vádolta a másikat. Bár a vita nem jutott egyértelmű végkifejletre, mégis megérdemli a közelebbi vizsgálatot, mivel két fontos kérdésre világosan rávilágított. Először is, feltárt bizonyos megoldatlan kérdéseket a jogi írással és a jogi etikával kapcsolatban, amelyek a jogi szakma alapvető elemei, mivel mélyreható hatással vannak a jogi oktatásra és a jogi gyakorlatra, másodsor pedig megmutatta, hogy ezek a nézeteltérések legalábbis bizonyos mértékig összefüggnek a hatalmi viszonyok és küzdelmek látens hálózatával, amelyek a jogi (tudományok) mezőt uralják.

Kulcsszavak

Plagizálás; Pierre Bourdieu; reflexív szociológia; akadémiai terület; jogi etika; jogi oktatás

Resumen

Este artículo cuestiona la creencia de que el mundo jurídico-académico es una comunidad armoniosa sin discrepancias internas, caracterizada por intereses comunes, valores coherentes y parámetros de comportamiento que se transponen de forma unilateral al ejercicio de la profesión jurídica a través de la educación en Derecho. El artículo se centra en el estudio de una disputa entre dos profesores de

Köszönet a hasznos észrevételekért, kihívásokért és javaslatokért Szerletics Antalnak és Lidia Rodaknak, mint koordinátoroknak, valamint a 2014-es *közép-kelet-európai jogi oktatás* összes többi résztvevőjének. *Kihívások és kilátások* című műhelytalálkozójának az Oñati Nemzetközi Jogszociológiai Intézetben. Szeretnék köszönetet mondani a cikk két névtelen bírálójának is.

*Tilen Štajnpihler Božič a Ljubljana-i Egyetem jogi karának adjunktusa, ahol jogszociológiai, jogszabályszerkesztési és diszkriminációs jogi kurzusokat tart. Emellett a kar diszkriminációellenes jogi klinikájának alapítója és koordinátora. A jogelméleti doktori fokozat megszerzése után munkájának középpontja a jogi kutatás szociológiai irányultságú megközelítése felé toldott el. Jelenlegi kutatási területe *többek között* a jog a társadalomelméletben, a bíróságok működése és a bírói döntéshozatal, a jogtudomány, a jogi oktatás, az egyenlőség és a diszkrimináció, a nemek és a jog. E-mail címe: tilen.stajnpihler@pf.uni-lj.si.

Derecho, en la cual uno acusaba al otro de plagio. A pesar de que la disputa no se resolvió de forma clara, merece un análisis más cuidadoso, ya que puso de manifiesto dos temas importantes: en primer lugar, algunos conflictos sin resolver sobre la escritura y la ética del derecho que son elementos esenciales de la profesión jurídica, pues tienen un profundo impacto sobre la educación y la práctica del Derecho; y, en segundo lugar, que estos desacuerdos están relacionados con las redes latentes de poder que dominan el campo jurídico-académico.

Palabras clave

Plagio; Pierre Bourdieu; sociología reflexiva; campo académico; ética jurídica; educación jurídica

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	1592
2. Az ügy: HangszeresGatekeeper v. Instrumentalista	1592
3. Megoldatlan kérdések	1593
3.1. Mi a plágium: belső vita a közösségi normákról	1593
3.2. (Szakmai) etikaikérdés	1594
3.3. Következmények a jogi oktatásranézve	1595
4. A plágium kontextusba helyezve: a hatalmi viszonyok hálózata a jogi tudományokban 1597 Az elemzés	ható
körének kiszélesítése4.1.1597	
4.2. Elméleti	keret
1597	
4.3. A (jogi) tudományterületvázlata	1598
5. Ideiglenes következtetés: a jogi akadémia"reálpolitikája	1604
6. 'Post scriptum'1605	Hivatko-
ozások.....	1606

1. Bevezetés

Ez a hozzájárulás megkérdőjelezi a jogi akadémiai karnak mint belső ellentmondásoktól mentes, harmonikus közösségnek a romantikus képét, amelyet közös érdekek, egységes értékrend és viselkedési normák jellemeznek, amelyeket végül a jogi oktatás folyamatán keresztül egyoldalúan átültetnek a jogi szakma működésébe. A vita középpontjában a plágium kérdése áll a jogi tudományokban. Miután feltártam néhány megoldatlan kérdést a szlovéniai jogi akadémiai közösségen belül a (jogi) írásokban a források felhasználásának normáival kapcsolatban, bemutatom, hogy ezeket hogyan befolyásolja a közösségen belüli társadalmi gyakorlatokat alátámasztó hatalmi viszonyok szerkezete.

Módszertanilag az értekezés Pierre Bourdieu francia szociológus, antropológus és filozófus kutatási stratégiája által befolyásolt esettanulmánynak nevezhető. A vita középpontjában két jogászprofesszor közelmúltbeli nyilvános vitája áll, amelyet egy, az egyik legfontosabb nemzeti jogi folyóiratban megjelent cikk indított el, amelyben az egyikük plágiummal vádolta a másikat. E vita elemzése során megpróbálom komolyan venni Bourdieu úgynevezett *reflexív szociológiájának* (Bourdieu és Wacquant 1992, 235. o. és a továbbiakban) episztemológiai aggályait. Ahogy maga Bourdieu írta az akadémiai világról szóló legmélyebb elemzésének bevezetőjében:

Amikor úgy döntünk, hogy tanulmányozzuk a társadalmi világot, amelyben *részt veszünk*, kénytelenek vagyunk - mintegy dramatizált formában - szembesülni bizonyos számú alapvető ismeretelméleti problémával, amelyek mind a gyakorlati tudás és a tudományos tudás közötti különbség kérdéséhez kapcsolódnak, és különösen azokhoz a különleges nehézségekhez, amelyek először a *belső tapasztalattal való szakítás*, majd az e szakítás eredményeként szerzett tudás *újraalkotása során* merülnek fel. (Bourdieu 1. o.1990,.)

2. Az ügy: Hangszeres: Gatekeeper v. Instrumentalista

Mielőtt a főbb kérdések elemzésével folytatnám, szükséges röviden áttekinteni az ügyet alkotó eseményeket. Ezeket röviden úgy lehetne jellemezni, mint két jogászprofesszor közötti nyilvános vitát plágiumvádak miatt. Az esetet az ország legnépszerűbb jogi folyóiratában, a *Pravna praksa* (Joggyakorlat) 2012 decemberétől 2013 januárjának végéig megjelent öt cikkből álló sorozatból fogom rekonstruálni. A vita főszereplői a jogelmélet és jogfilozófia adjunktusa, akit a *kapuőrnek* fogok nevezni, és a jogelmélet és alkotmányjog docense, akit az *instrumentalistának* fogok nevezni. Szándékosan választottam ezeket a neveket - ezzel utalva Adam Podgórecki (1997) felsőoktatási területre vonatkozó elemzésére - , hogy a két érintett férfiről a középpontba helyezzem a hangsúlyt, és a *funkciókra* irányítsam a figyelmet, amelyeket ebben a korlátozott kontextusban játszottak. Nem a tényleges jellemzőiket tükrözik, hanem azt, ahogyan látszólag megértették egymást.¹

Az első cikk [a továbbiakban: *Kapuőr I.* (A. Novak 2012a, 8-11. o.)] bemutatja a Kapuőr kezdeti tölletét. Két különböző példán keresztül tárgyalja a tudományos plágium problémáját; az egyik a két évvel ezelőtt megjelent Instrumentalista jogi érvelésről szóló könyve.² A cikk arra a következtetésre jut, hogy az ilyen cselekmények (a plágium) sértik a tudományos közösség legalapvetőbb etikai elveit, és ezért nincs helye a jogi

¹ "A kapuőrök lehetnek elősegítők, de működhetnek *cenзорként* is. Megkönnyítik a tudományos munka támogatásával és bátorításával, és cenzúrázzák a munkát a pénzeszközök megvonásával, a technikai segítségnyújtás vagy az adminisztratív támogatás kizárásával" (Podgórecki 1997, 48-49. o.). Ami pedig az instrumentalistát illeti: "Ennek a tudósoknak nem kell semmilyen doktrínáért dolgozni; alapvető motivációja az önérvényesítés. [Az] instrumentalista leleményesen megismétli mások gondolatait (...). Ezeket a kölcsönvett gondolatokat gyakran élénk, vidám, ha nem is bohócatszerű, a hallgatók számára élvezetes módon tálalja (...). Egy másik, kifinomultabb készség (...) a korábban keletkezett tudományos gondolatok új nyelvre való lefordítása. A hangszeresek azonban (...) ezeket az ötleteket maguknak tulajdonítják (...). Akik képesek felismerni ezeket a hasonlóságokat, talán nem elég bátrak ahhoz, hogy felfedjék őket, és talán igazuk van: a tudós nemcsak tudós, hanem harcos is" (*Idem*, 43-44. o., kiemelés hozzáfűzve).

² Az állítólagos plágium második példáját nem szükséges magyarázni, mivel nem *központi jelentőségű a*

vita szempontjából, amelyet a Kapuőr cikke indított el, azonban a szövegben később röviden megemlítjük.

az akadémia az ilyen cselekményekért felelős személyekért. A második cikk [a továbbiakban: *Instrumentalista I.* (M. Novak 2012, 14-16. o.)] az *Instrumentalista* első válasza. Kifejezetten és határozottan tagadja a Kapuőr összes plágiumvadját, kifejtve, hogy a szóban forgó könyvben szereplő írása miatt nem értelmezhető az akadémiai etika megsértéseként. Válaszának második része egy ellenvád (a *kádári igazságszolgáltatás* felkiáltása) a Kapuőr ellen (és néhány más, később még megemlítendő), amelyben az *Instrumentalista* utal vádlójának állítólagosan elégtelen tudományos bizonyítványára, és találgat a vádak mögött álló indítékokra. A harmadik cikk [a továbbiakban: *Kapuőr II.* (A. Novak 2012b, 18-20. o.)] a Kapuőr folytatása, amelyben megismétli a plágium vádját, válaszolva az *Instrumentalista* értelmezésére a források tudományos (jogi) írásokban való felhasználásának normáiról, és további példákat hoz az *Instrumentalista* etikailag vitatható gyakorlatára. Az egész jogi (akadémiai) közösséghez intézett felhívással zárja, hogy ne hunyjon szemet e fontos kérdés felett, amely alapvetően a szakmai etikáról szól, hanem foglalkozzon vele és oldja meg. A negyedik cikk [a továbbiakban: *Instrumentalista II* (M. Novak 2013, 16-17. o.)] az *Instrumentalista* második válasza. A szakmai helytelen magatartás vádját azzal cáfolja, hogy olyan jeles tudósokra mutat rá, akik a tudományos írásokban hozzá hasonló módon használnak forrásokat, mint ő, hogy jelezze: a közösség nem osztja a Kapuőr szigorú etikai normáknak ebben az erkölcsi magaslatban való értelmezését. A sorozat utolsó cikke [a továbbiakban: *Kapuőr III* (A. Novak 2013, 17. o.)] egy rövid jegyzet a Kapuőr részéről, amelyben rezignáltan megállapítja, hogy a jelek szerint mi mint közösség nem osztjuk ugyanazokat az értékeket és normákat, amelyek előfeltételei lennének minden komoly vitának az akadémiai (jogi) etikáról.

3. Megoldatlan kérdések

3.1. Mi a plágium: belső vita a közösségi normákról

Aligha állítható, hogy a plágiummal és/vagy a tudományos tisztességtelenséggel kapcsolatos problémák ismeretlenek lettek volna a szlovén politikai és egyetemi szférában az előző szakaszban ismertetett vitát megelőzően (Accetto 2010, University of Ljubljana 2013). A Kapuőr és az *Instrumentalista* közötti vita volt azonban az, amely - minden korábbi vitánál világosabban - felhívta a figyelmünket arra a tényre, hogy a jogi akadémiai közösségen belül megoldatlan kérdések vannak a források idézésének normáival kapcsolatban a jogi akadémiai írásokban. A vita során felvetett kérdések nemcsak arról szóltak, hogy ez a konkrét eset plágiumnak minősül-e vagy sem, illetve hogy milyen következményekkel kell vagy nem kell számolniuk az ilyen ellentmondásos írói gyakorlatot alkalmazó tudósoknak, hanem magának a plágiumnak a fogalma körül is forgott.³

A vita két főszereplője között nem egy, hanem több eltérő pontot is azonosíthatunk a plágium fogalmának helyes értelmezését és értelmezését illetően. Az első ahhoz a kérdéshez kapcsolódik, hogy milyen jelentőséget kell tulajdonítani annak a ténynek, hogy az állítólagosan plagizált szövegrészek töredékesek, és a könyv teljes terjedelmének csak kis hányadát érintik. Hasonlóképpen, számít-e az, hogy a szöveg érintett részei a könyv legkevésbé fontos, bevezető jellegű, inkább elméleti jellegű részének részét képezik, míg a könyv túlnyomó többsége a jogi gyakorlat gyakorlati szempontjaira összpontosít? A második kérdés arról szól, hogy a család szándék szükséges eleme-e a plágium fogalmának. Beszélhetünk-e plágiumról és alkalmazhatunk-e szigorú szankciókat, ha a szöveg szerzőjének nem állt szándékában megtéveszteni olvasóit gondolatainak eredetiségét illetően, vagy ha valaki más munkáját sajátította el anélkül, hogy megadta volna a

³ Ilyen például a vitatott, általában *patchwritingként* emlegetett írástechnikáról szóló vita (pl. Howard Moore 2000, 82. o. és köv., Sutherland-Smith 2008, 25-28. o., Blum o2009., és26 köv., Pecorari o2010., és5 köv.).

megfelelő hitelt? A harmadik az az állítás körül forog, hogy a tények közlése, a fogalmak magyarázata vagy a (legalábbis szakmai körökben) közismertnek tekintett gondolatok kifejtése nem feltétlenül követeli meg a forrásmegjelölést. A központi kérdés itt természetesen az, hogy mi számít közismertnek? Végül a negyedik és legvitatottabb pont az állítólagosan tévesen idézett szövegrészeket tartalmazó szöveg jellegére vagy típusára vonatkozik: vajon enyhébb hivatkozási normák érvényesek-e, ha a szöveg nem tudományos monográfia vagy szakértői értékeléssel ellátott tudományos cikk, hanem egyszerű tankönyv, gyakorlat, vagy a hallgatók vagy jogászok számára készült kézikönyv? Különösen, hogyan értékelhető egy szöveg tudományos etikai szempontból, ha nem használ idézeteket, azonban az összes felhasznált forrást (beleértve az eredeti szöveget is, azaz az állítólagos téves idézetek forrása) a könyv végén található hivatkozási jegyzékből (szakirodalom és jogi anyagok) kitűnik?

A két főszereplő által e kérdésekről folytatott vita megmutatta, hogy a jogi írással kapcsolatos néhány alapvető fogalom nem teljesen mentes a kétértelműségtől. És mindez anélkül, hogy más, általában a plágiummal szorosan összefüggésbe hozható, ellentmondásos gyakorlatokat - mint például az *önplagizálás* vagy a *szerezés elismerésének hiánya (ghostwriting)* - és az ezek által a tudományos (dis)becsületességgel kapcsolatban felvetett nehéz kérdéseket érintette volna.⁴ A fentebb jelzett vitában megkérdőjelezett kérdések megerősíteni látszanak, hogy a plágium sokkal megfoghatatlanabb fogalom, mint azt néha gondolnánk. "A plágium stabil és megbízható definíciója továbbra is elkerüli a tudósokat és a gyakorlati szakembereket a tudományágakban", ráadásul "(...) a plágium definíciói és a hozzájuk kapcsolódó tilalmak - különösen a tudományos életben - gyakran változnak a kulturális, szakmai és diszciplináris feltételezésekkel és előítéletekkel összhangban" (Marsh 2007, 32. o.).

3.2. (Szakmai) etikai kérdés

A tárgyalt eset a plágium (nem)etikai dimenzióját hangsúlyozza. Az akadémiai élet e szférájának leírására számos fogalmat használtak, mint például akadémiai integritás, akadémiai (dis)becsületesség, amelyek olykor az *akadémiai etika* kifejezéssel versenyeznek (pl. Jordan 2013, 245-250. o.). A keret azonban, amelyben a plágiummal kapcsolatos kérdéseket tárgyaljuk, ugyanaz marad, függetlenül attól, hogy etikaként, integritásként vagy becsületességként hivatkozunk rá.⁵ Ez tömören a következőképpen foglalható össze:

Miután felismertük az ösztöndíj értékét, meg kell fontolnunk bizonyos erkölcsi kérdéseket, amelyek a törekvés velejárói. Függetlenül attól, hogy milyen konkrét vizsgálati módszereket alkalmaznak egy adott területen, minden tudóst közös etikai elvek kötnek. Ezek közül a legfontosabb az az axióma, hogy az egyének nem követelhetnek elismerést olyan munkáért, amelyet nem ők végeztek. (Cahn 2010, 43. o.)

Esetünkben a főszereplők a tudományos etikára hivatkoznak, félretéve a technikai kérdéseket, amelyek gyakran uralják az e kérdéssel kapcsolatos jogi vitákat. Ez már a kezdetektől fogva világos, hiszen például a Kapuőr azt írja, hogy mielőtt belemennénk az ügy részleteibe, "talán érdemes felidézni, hogy mi is az a plágium, és miért olyan dolog, amiért érdemes *erkölcsileg megvetni*" (*Kapuőr I*, 8. o.). Úgy folytatja, hogy "erkölcsi kötelességünk, hogy ujjal mutogassunk az ilyen gyakorlatokra, és így (...) hozzájáruljunk a *tudományos etika* és valójában az *etika mint olyan szintjének* emeléséhez sorainkban" (*Ibidem*). Az Instrumentalista válasza e tekintetben kevésbé egyértelműek.⁶ Mindazonáltal a Kapuőr elkötelezettségének ellentámadásaiban ezekhez a

⁴ E kérdések áttekintését lásd például Weber-Wulff 14-18. oldalán 2014.,

⁵ A (szakmai) etika különböző megközelítéseiről lásd például Nicolson és Webb, 10-10. o. 2000, 49. A vitában felvetett kérdéseket figyelembe véve, különösen a jogi oktatással kapcsolatban, hamarosan világossá válik, hogy az etika erényalapú megközelítését részesítem előnyben. Lásd Oakley és Cocking 2001, 7. o. és a továbbiakban. Lásd még Szerletics 2017.

⁶ Megpróbálja áthelyezni a hangsúlyt a jogi írás és idézési gyakorlat funkcionálisabb vagy gyakorlatiasabb aspektusaira. Például: "Nem szabad itt túlságosan aprólékosnak vagy formalistának lennünk, hanem inkább funkcionálisabban kell eljárunk - a legszigorúbb idézés a tudományos

monográfiákra és cikkekre vonatkozik, csak ezekre hivatkozva beszélünk az ötletek és tudományos újítások piacán folyó versenyről" (*Instrumentalista I*, 15. o.).

etikai normákat, úgy tűnik, elfogadja az akadémiai etika (a Kapuőr által meghatározott) játékerét. Azt írja például, hogy ha a Kapuőr valóban aggódna "a nyilvánosság etikájáért, akkor először a saját háza táján kellene rendet tennie", majd azzal folytatja, hogy "az általa szorgalmazott etikai nyilvános vita tekintetében helyénvaló lenne, ha feltárná támadásainak valódi szándékait" (*Instrumentalista II*, 17. o.).

Természetesen a plágiummal kapcsolatban fontos *jogi kérdések* is felmerülnek. Ezek leginkább a felsőoktatás jogi szabályozásából (Juhart 2013, 1028- 1032. o.), a szerzői jogból (Trampuž 2013, 992. o. és köv.), sőt a büntetőjogból (Jenull 2013, 1014. o. és köv.) derülnek ki. A Kapuőr és a Hangszerész közötti vitában azonban a fenti jogterületek egyikéből sem merültek fel konkrét jogi kérdések. Például nem volt szó a felsőoktatási intézmények számára a (volt) *hallgatók* plágiuma esetén rendelkezésre álló hivatalos eljárásokról, mivel az állítólagos plágium *kari szinten* történt. A vitatott szöveg nem hallgatói dolgozat, diploma vagy diplomamunka, és nem is ilyen munkán alapult. Inkább egy önálló monográfiáról van szó, amelyet egy professzor, egy oktató írt. Ráadásul a cikkekben csak egy rövid lábjegyzet található a szerzői jogok esetleges megsértésére vonatkozóan (pl. *Hangszeres I.*, 15. o.). Hasonlóképpen szinte egyáltalán nem találunk büntetőjogi felelősségre vagy büntetőjogi szankciókra vonatkozó érveket (*Ibidem*).

A Kapuőr és a Hangszerész közötti vita megkérdőjelezte a (jogi) írás szabványait a források tekintetében. Mivel kifejezetten az akadémiai közösségről van szó, ezek a normák elsősorban a tudományos módszerben gyökereznek, szoros összefüggésben a tudományos etika imperatívuszával, nem pedig jogi normákban (pl. Green 2002, 196-200. o., Dreier és Ohly 2013, 167-169. o.). Ennek következtében esetünkben is csak a nem jogi következményeket említjük. "Ezért a jogon túl kell tekintenünk a tudományos plágiummal való foglalkozáshoz kari szinten" - véli egy tudós, aki azzal a kérdéssel folytatja, hogy "ha a tudományos plágium általában nem jogi bűncselekmény, hanem inkább szakmai, erkölcsi és etikai kérdés, akkor miért fontos" (Sonfield 2014, 7. o.). Azt állítom, hogy fontos, és a jelentősége különösen hangsúlyos, mert hatással van a jogi oktatásra és következésképpen a jogi szakma jövőjére.

3.3. Következmények a jogi oktatásra nézve

A plágium és a tanulmányi tisztességtelenség más formái számos negatív következménnyel járnak (Weber-Wulff, 22-24. o. 2014.,.). A Kapuőr és az Instrumentalista közötti vitát csak azért elemzem, hogy rámutassak ezek közül egyre. A kutatást és a tudományos munka egyéb aspektusait félretéve (Boyer 1997, 17- 25. o.), a tudományos hivatásnak arra a részére fogok összpontosítani, amely a *tanítással kapcsolatos*. Ellentétben a jogi területen belüli más foglalkozási profilokkal, mint például a bírák vagy az ügyvédek, a (jogi) akadémiai funkció szerves része, hogy aktívan részt vesz a jogi szakemberek jövő generációinak nevelésében.⁷ Mind a kapuőr, mind az instrumentalista jogászprofesszorok, és ezért az egyetemi tanulmányokként felfogott jogi oktatás nemzeti rendszerében főszereplőként tevékenykednek. Ebben a folyamatban a diákoktól elvárják, hogy *többek* között megtanulják a jogi íráskészséget vagy kompetenciát, amelyet az ügyvédi hivatás meghatározó jellemzőjének tekintenek. A plágium kérdése pedig pontosan ehhez a készséghez vagy kompetenciához kapcsolódik, akár annak technikai aspektusával (az írás és az idézés normáinak ismerete), akár etikai aspektusával (hogy ezek megsértése miért minősül a tudományos integritás megsértésének) kapcsolatban. A *jogi* egyetemi oktatásban előforduló plagizálás eseteit tehát alaposan meg kell vizsgálni, mivel a megfelelő íráskészség - beleértve a források helyes használatát is - a jogalkalmazás előfeltétele.⁸

⁷ Az, hogy a jogászprofesszorok mint akadémikusok vannak-e erre a legjobb helyzetben, más kérdés. Lásd például Tamanaha p2012.,. és 54 az alábbiakat.

⁸ Fontos azonban megjegyezni, hogy a jogi tudományokban a forrásmegjelölésre vonatkozó szabványok és gyakorlatok jelentősen eltérnek a gyakorlatban, például a bírák vagy az ügyvédek által alkalmazottaktól. Lásd,

A kapuőr és az instrumentalista is elismerte, hogy jogászprofesszorokként fontos felelősségük van a jogi szakma jövőjének alakításában. Mindketten kifejezetten elismerték annak fontosságát, hogy átadják a diákjaiknak a forrásokkal való helyes írás normáit, megerősítve, hogy a (jogi) tudományos közösségben elfogadott magas szintű idézési normákhoz tartják a diákjaikat. Ezért, miután röviden idézett néhány passzust egy hallgatóknak szóló idézési és írási útmutatóból, a Kapuőr így ír: "Ez a komoly szakmai és tudományos írás ábécéje, amelyet a hallgatóinknak tanítunk (...). A szemináriumi dolgozatokban és diplomamunkákban szigorúan betartjuk ezeket a szabályokat" (*Kapuőr II*, p. 18). Mielőtt az ellene felhozott konkrét vádakkal foglalkozna, a Hangszeres hasonlóképpen a következő megállapítással zárja: "(...) teljesen egyetértek, és ezt rendszeresen megkövetelem a tanítványaimtól" (*Instrumentalista I*, 14. o.).

A plágiummal kapcsolatos vitájuk azonban azért különösen érdekes, mert emlékeztet arra, hogy az *emberi példamutatás és az utánzásos tanulás* milyen jelentős szerepet játszik minden oktatási kontextusban (Warnick 2009, 31. o. és köv.). Más szóval, a jogászprofesszorok a jogi oktatás rendszerében elfoglalt pozíciójukból adódóan példaképként szolgálnak diákjaik, azaz a jogi szakma leendő képviselői számára. "A jogászprofesszorok modellezik a hallgatók számára, hogyan kell gondolkodniuk, érezniük és cselekedniük a jövőbeli szakmai szerepükben" - írja Duncan Kennedy (1982, 602. o.), amikor a jogi oktatás ideológiai aspektusát elemzi. Ez a tudományos írásra vonatkozó etikai normákra is alkalmazható. Vagy ahogy Gray és Jordan (2012, 306. o.) fogalmaz: "Értelemszerűen az akadémiai integritásnak ez a sajátos területe befolyásolja az etikusság észlelését: függetlenül attól, hogy a hallgatók milyen egyéb információkkal rendelkeznek vagy nem rendelkeznek az akadémiai etikáról, a nem-alkotás sarkalatos szabálya egyértelmű mércéként szolgál a hallgatók számára, hogy értékeljék saját felügyelőik etikusságát". A Kapuőr és az Instrumentalista közötti vita fájdalmasan nyilvánvalóvá teszi, hogy a jogi írás és a (tudományos) etika normáinak fontosságáról szóló előadások az osztályteremben nem fedik le a jogászprofesszorok hallgatóikra gyakorolt befolyásának teljes körét. Az érem másik oldala az osztályterem kívüli viselkedésük, különösen a szakmai kérdésekkel kapcsolatban, amelyek az akadémikusok esetében minden bizonnyal magukban foglalják azt is, ahogyan kutatásukat végzik és ahogyan arról írnak. Éppen ezért minden egyes (lehetséges) plagizálás egy oktatói kar tagja részéről hatással van arra, hogy a joghallgatók hogyan értelmezik és értékelik a forrásokkal való írást és az azt szabályozó etikai elveket.

A vizsgált vita a kettős mérce alkalmazásának lehetőségét tárja fel az egyik oldalon a hallgatók, a másikon az oktatók esetében (Lerman 2001, 488-489. o., Latourette 2010, 59. o. és a továbbiakban). "[M]iért ragadnának meg ugyanazok a szabályok, amikor szakmai írásról van szó?" - kérdezi a Kapuőr, majd így folytatja: "(...) amikor olyan hozzászólásokat írunk, amelyek alapján kineveznek minket egyik vagy másik tudományos címre (...) nyilvánvalóan mi magunk is pontosan azt tehetjük, amit a diákjainknak megtiltunk" (*Kapuőr II*, 18. o.). Ha komolyan vesszük azt az elképzelést, hogy a jogászprofesszorok példaképként szolgálnak, és legalább ugyanazokat a normákat kellene követniük, mint amiket a diákjaiknak előírnak, akkor minden olyan állítólagos plágiumot, ahol felmerül a kettős mérce kérdése, tisztázni kellene. "A lecke egyszerű: azt kell gyakorolnunk, amit prédikálunk" (Macfarlane 2003, 30. o.).

A diákok és a tanárok kettős mércéjének kérdése azonban nem a mi fő érdeklődési körünk a Kapuőr és a Hangszeres vitája kapcsán. Azért választottam ezt a konkrét esetet, mert nem vonhatunk le belőle egyértelmű következtetéseket az akadémiai írásbeli normákról. Amint az előző fejezetekben bemutattuk, a vita egy sor olyan fogalmi kérdést vetett fel a plágiummal kapcsolatban, amelyek megválaszolatlanok maradtak. Nemcsak az a problematikus, ha a diákok és a tanárok tudományos etika elleni vétségeit különböző szempontok alapján értékeljük

kritériumokat, hanem akkor is, ha e kritériumok tényleges jelentése, vagyis az, hogy mit várnak el tőlünk, nem világos. Jogossá válik a kérdés: "[H]ogy igazolhatjuk a [egy] diákra kirótt szörnyű büntetést, amikor még a [források] tanárok általi megnevezésére vonatkozó szabályaink sincsenek"? (Lerman 2001, 489. o.) Ha a jogi akadémiái közösség tagjai nem állapodnak meg saját szakmai magatartási normáikban, és nem oldják meg hatékonyan az ilyen kérdésekben felmerülő vitákat egymás között, akkor ez visszhangra talál a soraikban (pl. Blum 19-20. o2009,.). Amikor a tisztességtelen gyakorlatokról, például a plágiumról beszélünk a jogi oktatás kontextusában, szem előtt kell tartanunk, hogy:

[c]lear szabványok szükségesek. A hallgatóknak meg kell érteniük, hogy a jog gyakorlása a legmagasabb etikai elszántságot követeli meg, amely elszántságot a plágiumvadás nyomán hiányolhatják, függetlenül attól, hogy a hallgató tudatlanságból vagy gonosz szándékkal plagizált-e. A hallgatóknak meg kell érteniük, hogy a joggyakorlat a legmagasabb etikai elszántságot követeli meg. (Bills 132. o1990,.)

A Kapuőr és a Hangszerész közötti vita jól szemlélteti, hogy ezek az észrevételek nem korlátozódnak a joghallgatók állítólagos plágiumügyeire, hanem az oktatásukért felelős személyekre is vonatkoznak. "Bárcsak az emberek felismernék, hogy az erkölcsi elvek olyanok, mint a kanyaró (...)" - írja Aldous Huxley, majd így folytatja: "[a]zokat el kell kapni. És csak azok adhatják tovább a fertőzést, akik elkapták őket" (Huxley 103. o1953,.).

4. A plágium kontextusba helyezve: a hatalmi viszonyok hálózata a jogi tudományokban

4.1. Az elemzés hatókörének kiszélesítése

Az előző részben az elemzés arra a kérdésre összpontosított, amely *prima facie* a Kapuőr és az Eszközművész közötti vita középpontjában áll, azaz a plágiummal mint a tudományos integritás egyik legsúlyosabb megsértésével kapcsolatos fogalmi kérdésekre. Ennek a szakasznak az a célja, hogy egy lépést hátrébb lépjen, és az elemzés hatókörét kiterjessze a két főszereplő által felvetett egyéb kérdésekre, valamint a tárgyalt eset társadalmi kontextusára. Bár a vita a plágium és az idézési szabályok meglehetősen technikai kérdéseire összpontosított, hamar nyilvánvalóvá vált, hogy nem társadalmi légüres térben, hanem a társadalmi pozíciók összetett hálózatában zajlott. A mögöttes állítás az, hogy a plágium megértéséhez több kell, mint a pusztán szövegelemzés vagy összehasonlítás. Ahogy egy kortárs szerző kifejtette:

Ahelyett, hogy azt mondanánk, hogy a plágium azért fordulhat elő, mert az írók nem tudják, hogy milyen cselekmények tartoznak a plágium fogalmába (...), a probléma nem az lehet, hogy az egyik csoport tévesen látja, hanem az, hogy két csoportnak eltérő a felfogása. Ez az újrafogalmazás az intertextuális viszony egy bizonyos fajta lehetséges helytelenségét az érintett egyénekéről a szövegek keletkezésének és olvasásának kontextusára helyezi át. (Pecorari 2010, 10. o.)

A következőkben ezt az összefüggést elemzem a Kapuőr kontra Instrumentalista konkrét esetére vonatkozóan, ahogyan az a két főszereplő érveiből kivonható.

4.2. Elméleti keret

Hogyan néz ki a *játéktér* ebben az esetben, ha nem szorítkozunk szigorúan a plágiummal kapcsolatos kérdésekre, hanem hajlandóak vagyunk komolyan figyelembe venni minden olyan (egyéb) kifejezett állítást vagy finom célzást is a cikkekben, amely nem kapcsolódik közvetlenül a plágium kérdéséhez? E kérdés megválaszolásához először is meg kell találnunk egy megfelelő elméleti keretet (megfelelő fogalmi apparátussal), amely alapján a társadalmi struktúra és cselekvés magyarázható és elemezhető. Véleményem szerint Bourdieu társadalmi mezőkről szóló elmélete hasznos eszközt nyújt ebben az összefüggésben. Ezért az eset alábbi elemzésében Bourdieu központi gondolatait és kulcsgondolatait fogom alkalmazni.

fogalmakat, néhányat közülük részletesen kifejtve, azonban csak nagyon röviden ismerteti elméletét és annak módszertani előfeltevéseit.

Annak megértése, hogy Bourdieu mire gondol, amikor társadalmi *mezőkről* beszél, korántsem egyszerű. Ő a következőképpen próbálta tömören meghatározni ezt a fogalmat:

Elemzői szempontból a mezőt úgy lehet definiálni, mint egy hálózatot vagy pozíciók közötti konfigurációt. Ezek a pozíciók objektíven meghatározottak létezésükben és azokban a meghatározottságokban, amelyeket az őket elfoglaló ágensekre - akár ágensekre, akár intézményekre - rónak, a hatalom (vagy a tőke) különböző fajtáinak elosztási struktúrájában való tényleges és potenciális elhelyezkedésük (*situs*) miatt, amelyek birtoklása a mezőben szóban forgó konkrét nyereséghez való hozzáférést parancsolja, és ugyanakkor a többi pozícióval való objektív viszonyuk (uralom, alárendeltség, homológia stb.) miatt. [Bourdieu és Wacquant 1992, 97. o.].

Bourdieu gyakran használja a játék metaforáját a társadalmi mezők működésének szemléltetésére (pl. Lamaison és Bourdieu 1986, 113-114. o., Bourdieu és Wacquant 1992, 98-100. o.). A túlzott leegyszerűsítés kockázatával egy pillanatra elszórakoztatjuk ezt a gondolatot, és megpróbáljuk összefoglalni, hogyan tükrözi egy játék a társadalmi mezők általános jellemzőit (Swartz 1998, 122-129. o.). Ezzel az analógiával Bourdieu világossá teszi, hogy minden játék alapvető dinamikája a *verseny* vagy a *küzdelem*; minden játéknak megvannak a *szabályai*, azaz a *küzdelem sajátos formáit* vagy módozatait írja elő ágensei számára; minden játéknak megvan a maga *profitja*; minden játéknak megvannak a maga *játékosai* és *érdekeltelei*.

"A mező fogalmának egyik erénye - írja Bourdieu -, hogy nemcsak általános elveket ad a mező formáját öltő társadalmi univerzumok megértéséhez, hanem arra is kötelez, hogy kérdéseket tegyünk fel arra vonatkozóan, hogy ezek az általános elvek milyen sajátosságokat vesznek fel az egyes konkrét esetekben" (Bourdieu 34. o.2004.,.). Bourdieu kutatásainak egyik fő területe az volt, hogy feltárja és elemezze, hogyan materializálódnak és specifikálódnak a társadalmi mezők ezen általános szervező elvei (amelyeket fentebb a játék elemeiként írtunk le) az oktatás tágabb területén, különösen abban a részben, amelyet Bourdieu "egyetemnek" vagy "akadémiai mezőnek" nevez (Thompson 2008, 76-78. o.). Ezzel a társadalmi szférával szoros összefüggésben és részben átfedésben van az úgynevezett *tudományos mező*, egy másik társadalmi szintér, amely Bourdieu kutatási érdeklődését felkeltette. Mind az akadémiai, mind a tudományos mező működésére vonatkozó meglátásai, valamint ezek átfogó, mélyreható leírásai a jelen esetben elemzésem keretében szolgálnak. A következőkben a szlovén nemzeti kontextusban a (jogi) tudományos mező egy kis szegmensét vázoló fel.

4.3. A (jogi) tudományterület vázlata

A társadalmi mezők alapvető logikája vagy dinamikája, azaz a verseny vagy a harc, elég nyilvánvaló, ha megnézzük a kapuőr és az instrumentalista közötti vitát, de az egyetemi szintű normális, mindennapi gyakorlatokat szabályozott küzdelemként elképzelni talán kevésbé intuitív. Ha azonban megmaradunk esetünk paramétereinél, akkor is megfigyelhetjük, hogy ez a vita - társadalmi dinamikai szempontból - nem rendellenesség egy egyébként harmonikus környezetben, ahol minden az együttműködés, a csapatmunka és a szinergia elvei szerint zajlik. Ha Bourdieu-t követjük, akkor nem állíthatjuk, hogy ezek az elvek nem szerves részét képezik az akadémiai gyakorlatnak, hanem inkább azt, hogy beépülnek a játék alapvető céljába, amely a saját mindenkori pozíciójának védelme vagy javítása a mezőn a többi ágenssel *szemben*, miközben a módok, amelyekkel ezt megteheti, korlátozottak.

Bourdieu írja: "Minden egyes terület (diszciplína) egy *sajátos törvényszerűség* (*nomosz*) helyszíne, a történelem terméke, amely a terület működésének objektív szabályszerűségeiben, pontosabban az információk áramlását szabályozó mechanizmusokban, a jutalmak elosztásának logikájában stb. testesül meg. (...)"

(Bourdieu 2004, 83. o.). Ha a plágiumot "szellemi tőkebűncselekményként" (Posner 2007, 107. o.) értelmezzük, nem nehéz belátni, hogy mi a tétje a vitának a

A Gatekeeper and the Instrumentalist pontosan az akadémiai mezőnek ezt a sajátos törvényszerűségét - a játék alapvető szabályait - mutatja be. Az egyik alapvető imperatívusz, amelyet a mező a mezőn belüli versengésre kényszerít egy ágens számára, ahhoz az eredetiséghez kapcsolódik, "amelyet versenytársai-társai az ő megkülönböztető hozzájárulásában ismernek el" (Bourdieu 2004, p. 55). A jogi szakirodalomban a források felhasználására vonatkozó normák helyes értelmezése körüli vita a szakterületen elfogadott konkrét verseny- vagy harcmódorok, vagy egyszerűen a tudományos verseny fair-play-je körüli vita.

Az alapvető játékszabályok azonban nem csak a plágiumkérdés kapcsán kérdőjeleződnek meg. Az egyik cikkben például az Instrumentalista azzal vádolja a Kapuőrt, hogy "a tömegmédián keresztül történő nyilvános likvidálási kísérletekben" való részvétel nem túl "akadémiai jellegű" (*Instrumentalista I*, 14. o.). Azt, hogy ez a vita hogyan kérdőjelezte meg a szakterület működésének konstitutív mechanizmusait, a Kapuőr következő kritikájában figyelhetjük meg továbbá: "Az akadémiai etika szabályai világosak. Más munkájának kisajátítása elfogadhatatlan. Társadalmunk láthatóan még mindig a fejlődésnek abban a szakaszában van, ahol a *bűnösnek* egy csoporthoz vagy intézményhez való tartozása fontosabb, mint az általa megsértett etikai norma betartása" (*Kapuőr III*, 17. o.).

Mit jelent lényegében az a tény, hogy a főszereplők esetünkben versenytársak egy sajátos társadalmi kontextusban, annak sajátos szabályrendszerével, akik azért küzdenek, hogy javítsák vagy megőrizzék pozíciójukat a mezőnyben? Más szóval, milyen nyereséggel jár akadémiai vagy tudományos területen elfoglalt domináns pozíció? Bourdieu szerint "(...) a [tudós] termékei értékének elismeréséről és saját tekintélyéről mint legitim termelőről van szó (...) a *tudomány definíciójának* (azaz a tudományosnak tekinthető *problémák, módszerek és elméletek* területének behatárolása) erőltetésének hatalmáról". [Bourdieu 23. o.1975.,.]

Ha a vita például az instrumentalista száműzését eredményezte volna a tudományos közösségből, ahogyan azt a Kapuőr sugallja (*Kapuőr I.*, 10-11. o.), akkor az utóbbi jogelméleti pozíciója felértékelődött volna. Az Instrumentalista tehát cinikusan tiltakozik: "Ha a Kapuőr sikerrel járna, a jogelmélet területén egy időre ismét minden olyan lenne, mint a régi szép időkben. Miért akarná valaki megzavarni ezt a kialakult rendet, amely már évtizedek óta fennáll?". (*Instrumentalista II*, 16.) És fordítva, a Kapuőr azt kockáztatja, hogy elveszíti hitelességének nagy részét - a (szimbolikus) tőke vagy valuta egy formáját, amely az akadémiai területen különösen fontos (Bourdieu 1990).⁹ - ha az Instrumentalista-val szembeni vádak megalapozatlannak bizonyulnak.

Mint vitájukból kiderül, a kapuőr és az instrumentalista a plágium vitatott kérdésétől függetlenül versenytársaknak tekinthetők. A cikkek jelentős része például azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy az Instrumentalista állítólagosan plágiumot tartalmazó könyve hogyan került be a Co-operative Online Bibliographic System and Services (COBISS) rendszerbe.¹⁰ Az, hogy egy publikáció milyen kategóriában kerül be ebbe az adatbázisba, azért fontos, mert az egyén kutatói pozíciója vagy tudományos címe végső soron attól függ, hogy elegendő számú, egy bizonyos kategóriába tartozó publikációval rendelkezik-e, ami az egyén tudományos képzettségét vagy kiválóságát tükrözi. Így írja a Kapuőr: "Vitathatatlanak kell lennie, hogy világosan meg kell különböztetni a saját és mások gondolatait azokban az írásokban, amelyekkel a *szakmai és tudományos (akadémiai) közösségekben elfoglalt helyünkért versenyzünk*" (*Kapuőr II*, kiemelés¹⁹, a szövegben). Bár ez a megszólalás csak közvetve kapcsolódik ahhoz a kérdéshez, hogy mi számít plágiumnak, mégis fontos, mert egy tágabb kérdésre utal: a jogi akadémiai körök tagjai közötti *tisztességtelen versenyre*. Érdekes, hogy az Instrumentalista, az ellenkező irányból kiindulva, hogyan figyelmeztet

⁹ Bourdieu (1990, 96. o.) a "szimbolikus tőke egy sajátos formájáról, az akadémiai méltóság hírnevéről" beszél.

¹⁰ A COBISS platformmal kapcsolatos részletesebb információkért lásd: Cobiss.si n.d.

ugyanerről a problémáról: "Sajnos, azt tapasztalom, hogy a plágiumvadás kortárs boszorkányüldözéssé és a *tudományos verseny* kiiktatásának eszközévé válnak" (*Instrumentalista II*, 16. o., kiemelés hozzáadva). Ez jól illusztrálja, hogy a játékszabályok - ebben az esetben abban a részben, ahol a plágiumra hivatkoznak - hogyan fonódnak össze a játék profitjaival, amelyek tágabb értelemben a "besorolási rendszerek" vagy "a társadalmi világ látásmódjának és felosztásának elvei" (Bourdieu 113. o.2000,.) érvényesítésének képességét vonják maguk után.

A jogi (tudományos) területen uralkodó verseny vagy küzdelem dinamikája még nyilvánvalóbbá válik, ha kiszélesítjük nézőpontunkat, és nemcsak a központi szereplőket, hanem más érdekelt feleket is figyelembe veszünk. A plágiummal kapcsolatban egyes szerzők joggal mutatnak rá arra, hogy az oktatói plagizálás esetei nemcsak az egyént (akadémikust vagy kutatót) érintik, hanem annak az intézménynek (karnak, intézetnek vagy egyetemnek) a hírnevét is károsítják, amelynek része vagy amelyhez kapcsolódik (pl. Bast és Samuels 2008, 794. o.). Bourdieu e tekintetben az intézmény társadalmi súlyáról beszél (Bourdieu 1990, 76. o.). Másrészt az, hogy egy intézmény része vagy legalábbis társul hozzá, sajátos befolyással vagy tekintéllyel jár az egyén (egy akadémikus) számára. Az ilyen potenciális vagy tényleges befolyás vagy tekintély, amely egy felsőoktatási intézményhez való tartozásból ered, egyike annak a sok formának, amit Bourdieu "akadémiai" és "tudományos tőkének" nevez (Bourdieu 1990).¹¹ Látni fogjuk, hogy vitánk két szereplője hogyan használta fel az akadémiai és tudományos területen érvényesülő tőke különböző formáit. Mielőtt azonban ezeket elemeznénk, érdemes megjegyezni, hogy - főként az egyéni ágens és az intézmény, amelynek része, közötti kölcsönös befolyásátadás miatt - az egyének, például a jogászprofesszorok nem kizárólagos alanyai a tudományos mezőn belüli relatív pozícióik megőrzéséért vagy javításáért folytatott akadémiai vagy tudományos küzdelmeknek, hanem az intézmények, például az egyetemek, sőt a tudományágak is részt vesznek ezekben a küzdelmekben (pl. Bourdieu 2004, 64. o. és köv.).

Milyen kép rajzolódik ki, ha feltérképezzük a különböző érdekelt feleket, amelyekre a szereplők többé-kevésbé explicit módon hivatkoztak cikkeikben? Először is, mindkét főszereplő tudományos intézményeit kell megvizsgáljunk. Az a tény, hogy nem egy fedél alatt működnek, fontos körülmény, amely befolyásolja a vita konfigurációját. Egyrészt a Kapuőr a fővárosi (Ljubljana) jogi karon, az ország legnagyobb és legrégebbi jogászképző intézményében tölt be adjunktusi pozíciót.¹² Másrészt az *Instrumentalista* az Európai Jogi Karon, a legkisebb és legfiatalabb jogi karon, a peremvárosban, Nova Goricában működő docensi pozíciót tölti be.¹³ Egy másik, ebben az összefüggésben nem elhanyagolható részlet, hogy a ljubljana jogi kar a Ljubljana Egyetemhez, Szlovénia legnagyobb állami egyeteméhez tartozik, míg az Európai Jogi Kar magántulajdonban lévő jogi kar. Mivel a szlovéniai felsőoktatásban a köz- és a magánszféra közötti megosztottság az utóbbi évek politikai és szakmai vitáinak egyik megoldatlan kérdése maradt,¹⁴ nem szabad ezt a megosztottságot azonnal irrelevánsnak tekinteni. Mindezeket figyelembe véve talán kevésbé nehéz belátni, hogy két jogászprofesszor közötti vita a plágium és a tudományos munka technikai kérdéseiről

¹¹ Bourdieu (1990, 39-40. o.) az akadémiai területen használt különböző "tőkeformákról" beszél: akadémiai hatalom (pl. vezető pozíció egy karon vagy egyetemen, mint pl. dékán vagy rektor), tudományos hatalom (pl. részvétel (inter)nemzeti kutatási projektekben vagy azok irányítása), akadémiai és tudományos presztízs (pl. "tudományos presztízs"). magas pontszám az idézettség indexben, saját munkájának idegen nyelvekre történő lefordítása, (inter)nemzeti konferenciákon való részvétel, intellektuális hírnév (pl. tagság a Nemzeti Tudományos és Művészeti Akadémián, díjak és kitüntetések, médiamegjelenés), és végül politikai és gazdasági hatalom (pl. kapcsolatok az Igazságügyi Minisztériumban).

¹² A Ljubljana Egyetem jogi karának történetéről és jelenlegi munkájáról bővebb információért lásd: Ljubljana Egyetem 2015.

¹³ További információért lásd: Európai Jogi Kar 2016.

¹⁴ A korábbi oktatási, tudományos és sportminiszter és a Maribori Egyetem rektora között a felsőoktatási intézmények finanszírozása kapcsán kialakult nyilvános összecsapás jól illusztrálja ezt (Dnevnik 2012, MMC RTV 2012).

az integritás tényezővé válhat a két oktatási intézmény közötti versenyben, amely - legalábbis részben - ugyanazokért a potenciális hallgatókért, hivatalos (egyetemi) rangsorokért vagy nem hivatalos presztízsért, kutatási lehetőségekért és finanszírozásért folyik.

Függetlenül attól a ténytől, hogy a ljubljana jogi kar a ljubljana Egyetem tagja, a cikkek az utóbbit mint különálló érdekelt felet vonják be ebbe a vitába. A helyzet alapos megértéséhez azonban elsőként az egyik helyi újságban (*Dnevnik*) megjelent kétrészes cikket kell megemlíteni (Ivelja 2012a, 2012b). Ez a rövid cikk a plágium általános kérdéseiről a tudományos világban a Kapuőr és az Instrumentalista konfrontációjának előjátékává vált, mivel a Kapuőr eredeti cikkének a *Pravna praksa* című jogi folyóiratban való megjelenése jogi megfontolások miatt késett. A rövid újságcikkben a ljubljana Egyetem rektorhelyettese nyilatkozott, aki általánosabb szinten megerősítette a Kapuőr nézeteit arról, hogy mi a megfelelő módja a források felhasználásának a jogi (tudományos) írásokban, és hogy a plagizáló személyeket szigorú szankciókkal kell sújtani (*Ibidem*). A rektorhelyettes az egyetem vezetésén belül az összes kar vagy akadémia képviselőjében betöltött kiemelkedő pozíció, amelyet a ljubljana jogi karon az adott időpontban egy rendes professzor töltött be. Az Instrumentalista az első válaszában (*Instrumentalista I.*, 15-16. o.) foglalkozik ezzel. A rektorhelyettes célozza meg azzal, hogy megkérdőjelezi tudományos megbízólevelét és tudományos feddhetetlenségét a COBISS adatbázisban szereplő publikációi kategorizálásának (pontatlanságával) kapcsolatban. Ugyanakkor finoman (a rektorhelyettes bemutatása után zárójelbe tett felkiáltójellel) elismeri azt a tényt, hogy ez a professzor olyan helyzetben van, hogy a ljubljana Egyetem nevében beszélhet.

Mint fentebb jeleztük, a *Dnevnik* című újságban megjelent kétrészes cikk a Kapuőr és a Hangszeres közötti vita bemutatását szolgálta. Első válaszában az Instrumentalista ezért megragadta az alkalmat, hogy a két újságcikkre is válaszoljon. Válaszának egyes részei azonban arra késztették a *Dnevnik* újság újságíróját, hogy a *Pravna praksa* jogi folyóiratban (*Kapuőr II*, 20. o.) a Kapuőr második cikke mellett megjelent jegyzetben röviden kifejtse álláspontját, amely ekkor kétségtelenül a vita fő színterévé vált. Mindez elegendőnek kell lennie annak illusztrálására, hogy ha komolyan közelítünk az ügy társadalmi tájképének feltérképezéséhez, akkor egy másik érintettet is figyelembe kell vennünk, vagyis az újságíró és a kiváltó történetet közlő újságot. Az érdeklődési kör ilyen kiszélesítése azért is fontos, mert emlékeztet bennünket az akadémiai vagy tudományos mező viszonylagos autonómiájára (Bourdieu 1996, Swartz 1998), mivel nyilvánvalóan nem minden, a vitában érintett szereplő vagy érdekelt fél elsősorban annak logikája szerint működik.

Esetünkben talán a legérdekesebb példa arra, hogy egy intézmény érdekelt félként aktívan részt vesz a vitában, nem közvetlenül a Gatekeeper kontra Instrumentalista vitára vonatkozik. Ez az állítólagos plágium második példájához kapcsolódik, amelyet a Gatekeeper az eredeti cikkében hozott fel az Instrumentalistaval szembeni vádjai mellett. Az Instrumentalistaval ellentétben a Gatekeeper által leleplezett másik akadémikus nem vett részt a vitában. A Primorszka Egyetem, a legkisebb és a legfiatalabb állami egyetem Szlovénia tengerparti régiójában, a Primorszka Egyetem sajtószolgálatától aláírt rövid feljegyzés azonban igen,¹⁵ a *Pravna praksa* című jogi folyóiratban (*Instrumentalista II*, 17. o.) az Instrumentalista második válasza mellett jelent meg. A jegyzet kritikus válasz a plagizálás vádjára a Kapuőr által kiszemelt második akadémikus nevében, aki a Primorszka Egyetem egyik karán adjunktusi pozíciót tölt be. Ami a mi szempontunkból érdekessé teszi ezt a rövid beavatkozást, az a záró bekezdés: "A [Gatekeeper] [kollégánk] ellen irányuló vádak nem úgy értelmezhetők, mint "néhány" tudományos szempontból fontos és érdekes eset "hirtelen" és "véletlen" kiválasztása" (*Ibidem*). A cél ennek a

¹⁵ További információért lásd: Primorszki Egyetem n.d.

kissé rejtélyes passzus a Kapuőr állításai mögött meghúzódó indítékok vagy okok kérdését veti fel. Arra utal, hogy nem biztos, hogy a tudományos integritás iránti aggodalom volt az egyetlen mozgatórugója. Ez az ellenvetés a Kapuőr plágiummal kapcsolatos állításaival szemben többször is megjelenik a Hangszeres válaszaiban. Erre a kérdésre a szöveg későbbi részében még visszatérek; az egyetem PR-irodájának e beavatkozásának kiemelésével azonban ismét hangsúlyozni akartam, hogy a jogi akadémiai közösség más szereplői, akiknek - a bourdieu-i értelemben (Grenfell p2008,. és153 a továbbiakban) - *érdekük* fűződik a tudományos mező tétjéhez, elkerülhetetlenül belekeverednek egy ilyen vitába két egyéni jogászprofesszor között.

Eddig az elemzés csak azokat a különböző szereplőket vette figyelembe, amelyek közvetlenül vagy közvetve aktívan részt vettek a Kapuőr és az Eszközkezelő közötti vitában. Ahhoz azonban, hogy értékelni tudjuk a vitájuk által felszínre hozott társadalmi hálózat komplexitását, meg kell határoznunk másokat is, akik (csak) viszonyítási pontként szolgáltak a vitában.¹⁶ A legtöbb ilyen utalás, amely vitájuk további érintettjei felé irányít bennünket, a legitimációs vagy tekintélyforrásokra való hivatkozásként hangzott el. "Az egy ágenshez kötődő erő" - írja Bourdieu - "különböző "eszközeitől", a siker differenciált tényezőitől függ, amelyek előnyt biztosíthatnak számára a versenyben, vagyis pontosabban a tőke különböző formáinak mennyiségétől és szerkezetétől, amelyekkel rendelkezik" (Bourdieu 2004, 33- 34. o.). A plágiummal kapcsolatos, meglehetősen technikai kérdések megvitatása mellett esetünkben mindkét kulcsszereplő az akadémiai és tudományos területen érvényesülő tőke különböző formáit használta fel pozíciói megerősítésére. Mint fentebb jeleztük, e "lépések" némelyike további koordinátákat tár fel e (hatalmi) viszonyok hálózatának konfigurációjában.

Az egyik cikkben a Kapuőr például azt állítja: "A [Hangszeres] nem csupán szerzője (legalább) két olyan könyvnek, amelyekkel kapcsolatban plágiumot bizonyítottak. Ő a jövő jogászainak tanítója is. Tagja a szlovéniai felsőoktatási minőségbiztosítási ügynökség tanácsának. És tagja annak az állami testületnek, amely a bírakat választja és dönt az előléptetésükről" (*Kapuőr II*, 20. o.). A jogászprofesszorok mint példaképek kérdésével már foglalkoztam az előző részben,¹⁷ ezért most a Kapuőr második és harmadik aggályára fogunk koncentrálni, amelyek azt mutatják, hogy milyen mélyen összefonódhat minden ügy a jogi és akadémiai területen. Egyrészt egyértelmű, hogy a Kapuőr fontosnak tartja ezt a két pozíciót, és ezért aggódik amiatt, hogy olyan személy tölti be őket, aki szerinte etikailag méltatlan az ilyen pozíciók betöltésére. Másrészt e pozíciók fontosságának elismerése egy adott területen azt jelenti, hogy bizonyos befolyást vagy hatalmat hordoznak magukban a terület felett, amit Bourdieu "tőkének" nevez.

Példánkban tehát a Kapuőr közvetve elismeri az Instrumentalista akadémiai hatalmi tőkénének súlyát, amikor arról elmélkedik, hogy a tudományos közösség miért csak ritkán reagál megfelelően a plágiumesetekre: "Vajon ez annak a következménye, hogy nem tanácsos rossz szemmel nézni sok olyan emberre, akik egy nap talán abban a helyzetben lesznek, hogy döntsenek a sorsodról, mert például a szlovéniai Felsőoktatási Minőségbiztosítási Ügynökség Tanácsában ülnek? Ilyen is lehetséges" (*Kapuőr I*, 11. o.). Tisztázzuk, hogy az említett ügynökség a felsőoktatás területén szakmai, fejlesztési és szabályozási feladatok ellátására felhatalmazott állami szerv, elsősorban külső minőségbiztosítás céljából.¹⁸ Az ügynökség tanácsa, amelynek a műszerész az adott időpontban tagja volt, jelentős szerepet játszik a szlovéniai egyetemi tájkép alakításában, például azáltal, hogy döntést hoz az (újra)akkreditációról.

¹⁶ A rendelkezésre álló hely szűkössége miatt csak a cikkekben *kifejezetten* említetteket veszem sorra, de meg kell jegyezni, hogy ezeken kívül még számos más, mélyebb szintű elemzéssel azonosítható.

¹⁷ Lásd a szakaszt 3.3.

¹⁸ A kormányzati szervről részletesebben lásd: European Consortium for Accreditation in higher education (Európai felsőoktatási akkreditációs konzorcium). 2014.

a felsőoktatási intézmények és tanulmányi programjaik, valamint az ezen intézmények és tanulmányi programjaik változásaihoz való hozzájárulás megadása vagy megtagadása. Az első válaszában egyik lábjegyzetében a műszerész is kifejezetten megerősítette az Ügynökség "súlyát" az akadémiai aktákban: "Engedje meg, hogy ezen a ponton megemlítssem az olvasónak (...), hogy az [Ügynökség] Tanácsának vezető tagjai az egyetemek néhány legjelesebb képviselőjével együtt teljes tudományos és erkölcsi támogatásukat fejezték ki nekem. És ez a bizottság bizonyára az egyik legnagyobb tekintély a felsőoktatás minőségének területén" (*Instrumentalista I*, 15. o.).

Hasonlóképpen azt is állíthatjuk, hogy az instrumentalista a Szlovén Köztársaság Igazságszolgáltatási Tanácsában betöltött tagsága miatt olyan sajátos tőkével rendelkezik, amely megerősíti pozícióját a területen. Amint azt a Kapuőr jelezte, ez az állami hatóság fontos hatáskörökkel rendelkezik az igazságszolgáltatással kapcsolatban, azaz javaslatot tesz a Nemzetgyűlésnek a bírójelöltekre, kinevezheti és elbocsáthatja a bíróságok elnökeit, dönthet a bírák magasabb bírói tisztségekbe történő előléptetéséről, oktathatja a bírákat az etika és az integritás területén stb.¹⁹ Azzal, hogy a Kapuőr ezt a tényt a vitába is beleveszi, egyrészt azt sugallja, hogy a bírói tanács tagsága olyan felelősség, amelyet nem szabad senkire sem bízni. Másrészt azonban ez a pozíció egyben hatalom vagy legitimáció forrása is a birtokosa számára.

További érdekelték lépnek előtérbe, amikor az instrumentalista mozgósítja tőkéjét az akadémiai (és tudományos) presztízs és az intellektuális hírnév formájában. Az egyik cikk (*Instrumentalista I*, 15. o.) egy rövid passzusában a jogtudományos közösség több olyan szereplőjét is felidézi, akik a múltban így vagy úgy támogatták könyvét. Először is, egy pozitív kritikát közöl a könyvről, amelyet az Európai Jogi Karon dolgozó kollégája, az európai jog docense írt róla, aki egyben a Graduate School of Government and European Studies dékánja is volt. Másodszor, megemlíti a könyvről a zágrábi jogi kar Collected Papers of the Zagreb Law Faculty című folyóiratban megjelent pozitív kritikát, amelyet "a volt Jugoszlávia területének egyik legígéretesebb jogelméleti szakembere" írt. Harmadszor pedig megemlíti a könyv kifejezett dicséretét, amelyet egy finn jogfilozófus mondott a könyvről egy jogelméleti konferencián, nem sokkal a könyv megjelenése után. Az Instrumentalista azzal érvelt, hogy ezek a jeles tudósok "valószínűleg nem tennék fel [a] hírnevüket csak úgy" (*Ibidem*). Itt megfigyelhetjük, hogy az akadémiai vagy tudományos tőke hogyan működik *szimbolikus* tőkeként, amelyet az jellemez, hogy a területen dolgozók kölcsönösen érzékelik vagy elismerik, és "amely egy ismert és elismert névben összpontosulva megkülönbözteti viselőjét attól a differenciálatlan háttértől, amelybe a névtelen kutatók tömege beleolvad és elmosódik" (Bourdieu 55-56. o.2004.,.).

A cikkekben vannak más példák is, ahol ugyanezt a fajta tőkét használják anélkül, hogy a hálózatot új szereplőkkel vagy érdekeltékekkel bővítenék. Az instrumentalista nemcsak állításai alátámasztására használja az akadémiai és tudományos presztízst, hanem a kapuőrrel szemben is, rámutatva az ő állítólagos hiányosságaira a tudományos tekintélyét illetően, amelyet a tudományos kiválóság nemzeti mutatói, például a releváns tudományos publikációk vagy a hivatkozási indexben elért magas pontszám tükröznek. Például így ír: "[A Kapuőr] már évek óta a legnagyobb jogi karon tölti be az adjunktusi pozíciót, és eddig egyetlen tudományos monográfiát sem tudott megjelentetni, még az anyanyelvén sem, és az egyszerűs tudományos cikkei között még egy nemzetközi folyóiratban megjelentetni sem tudott" (*Instrumentalista I*, 16. o.).

A legérdekesebb példa arra, hogy a vitába új érdekelték kerülnek be, talán az, amikor mindkét szereplő ugyanahhoz a forráshoz fordul álláspontja legitimálása érdekében, azaz a jogelmélet és jogfilozófia egyik neves professzorához a

¹⁹ A Szlovén Köztársaság Igazságszolgáltatási Tanácsának felépítéséről és hatásköréről további információkat a hivatalos weboldalon talál (A Szlovén Köztársaság Igazságszolgáltatási Tanácsa, é.n.d.).

Ljubljanai Jogi Kar és a Szlovén Tudományos és Művészeti Akadémia tagja. Annak bizonyítására, hogy a tankönyvekre és hasonló kiadványokra enyhébb idézési normák vonatkoznak, mint a tudományos monográfiákra vagy cikkekre, az Instrumentalista számos példát említ (nem korlátozva a szlovén nemzeti kontextusra), ahol ez a helyzet (*Instrumentalista I*, 15). Később ezt az érvelést azzal a megfigyeléssel pontosítja, hogy amikor ő diák volt, a tankönyvek többsége ugyanolyan megközelítést alkalmazott a forrásokkal való írásra, mint az ő állítólagos plagizált könyvében. "És még ma is sok ilyen tankönyv van használatban a Ljubljanai Egyetem jogi karán" - teszi hozzá (*Instrumentalista II*, 16-17. o.). Ezt részletesen kifejti, amikor az említett professzor egyik ismert könyvére koncentrálna, és megpróbálja megállapítani a források használatának ugyanazt a mintáját az írásokban, amelyet a Kapuőr plágiumnak minősített írásaiban (*Idem*, 15. o.). A Kapuőr a sorozat zárócikkében (*Kapuőr III*, 17. o.) úgy reagált, hogy rámutatott a professzor könyvének legutóbbi, a Műszerész által vizsgált kiadásában található lábjegyzetre, amelyben a professzor udvariasan, de többé-kevésbé egyenesen elutasított minden további szakmai és tudományos együttműködést a Műszerésszel, mert - ahogyan fogalmazott - "[a Műszerész] tudományos apparátus nélkül ír, amely jelezné, hol és milyen mértékben támaszkodik másokra (...)" (Pavčnik 545. o2011,.).

5. Ideiglenes következtetés: a jogi akadémia "reálpolitikája"

A kapuőr és az instrumentalista közötti vitára összpontosítottam, hogy bemutassam, hogy a plágium tudományos konstrukciója "vitatott, viták és nézeteltérések helyszíne, nem pedig homogén érték" (Maruca 2006, 85. o.). Vitájukat elemezve láthattuk, hogy ez az elsősorban a plágiumkérdésekre korlátozódónak tűnő következtetés valójában sokkal szélesebb körű, mint azt talán gondolnánk. A vita értékes illusztrációja annak, hogy a jogtudósok közötti viták megoldását - beleértve az olyan kérdéseket is, mint például a plágium, amelyek pillanatokban objektíven ellenőrizhetőnek vagy akár technikai jellegűnek tűnnek - hogyan befolyásolják a közösség szereplőinek pozíciói, és hogy ezért soha nem függetleníthető a hatalmi viszonyok azon hálózatától, amely ezt a sajátos társadalmi mezőt alkotja.

Ez a jellemzés távolról sem intuitív. Általánosan elfogadott, hogy a tudományos jogi közösségben az etikai kérdések megvitatását - amelyek közé minden bizonnyal a plágium problémája is tartozik - el kell különíteni attól a *reálpolitikától*, amely egyes más társadalmi szférákat látszólag irányít. Így például a *Kapuőr* őszintén csalódottnak tűnik, amikor azt írja: "[a]z társadalmunk láthatóan még mindig a fejlődés azon szakaszában van, ahol a bűnösnek egy csoporthoz vagy intézményhez való tartozása fontosabb, mint az általa megsértett etikai normának való megfelelés", vagy még inkább, amikor azt kérdezi: "[a]z tényleg olyan nehéz hinni nekem, ha őszintén leírom (még egyszer), hogy csak azért döntöttem úgy, hogy felszólalok, mert etikailag teljesen elfogadhatatlannak tartom az ilyen viselkedést" (*Kapuőr III*, 17, kiemelés hozzáadva). Ha azonban elfogadjuk Bourdieu állítását, miszerint "(...) a tudományos [valamint az akadémiai] gyakorlatok a tudományos [vagy akadémiai] tekintély (presztízs, elismerés, hírnév stb.) megszerzésére irányulnak (...), akkor el kell ismernünk, hogy minden tevékenység a területen eredendően kétoldalú" (Bourdieu 1975, 21. o.). Nem állítom, hogy minden társadalmi cselekvés - például egy vitatott írásgyakorlat, például a patchwriting alkalmazása, vagy egy professzortárs által az akadémiai csalásról szóló vita kezdeményezése - szándékosan az anyagi vagy szimbolikus haszon maximalizálására irányul (Bourdieu p1977, és 72köv.),²⁰ ahogyan azt az instrumentalista implikálja.²¹ Mindazonáltal,

²⁰ A tudományos mezőben tevékenykedő ágensek motívumainak vagy szándékainak magyarázata a mező struktúrájával való kölcsönhatásban magában foglalná Bourdieu *habitus* fogalmának mélyreható elemzését, mint "a megosztott társadalmi diszpozíciók és kognitív struktúrák rendszerét, amely észleléseket, értékítéleteket és cselekvéseket generál" (Bourdieu p1990, és 143 a következők).

²¹ Arra utalok, hogy az Instrumentalista kihívja a Kapuőrt, hogy "végre felfedje valódi szándékait" (*Instrumentalista II*, 17. o.).

tény, hogy minden társadalmi kontextus, beleértve az akadémiai területet is, az ilyen nyereségek köré épül, és hogy e nyereségek (újra)elosztása - akár szándékos, akár nem - a társadalmi dinamika alapját képezi ezeken a területeken.

Ezért nem szabad megpróbálnunk elkerülni ennek a ténynek a következményeit, amikor az akadémiai vagy tudományos területen folytatott társadalmi gyakorlatokat elemezzük. Ez azzal jár, hogy fel kell adnunk azt a hitet, hogy a szakmai és etikai kérdések - mint például a plágium - megvitatása és megoldása az akadémiai vagy jogi területen kivételt képez az alól, amit Bourdieu a társadalmi gyakorlatok "politikai gazdaságtanának" nevez, ahol "a tudás felhalmozására való törekvés elválaszthatatlanul az elismerésre való törekvés és az a vágy, hogy nevet szerezzenek maguknak; a technikai kompetencia és a tudományos ismeretek egyszerre a szimbolikus tőke felhalmozásának eszközeiként működnek; az intellektuális konfliktusok mindig egyben hatalmi harcok is, az ész polémiái a tudományos rivalizálás vetélkedései, és így tovább" (Bourdieu 2000, p. 110). Fontos azonban megjegyezni, hogy ezek az észrevételek leíró jellegűek, és nem tartalmaznak normatív implikációkat, például esetünkben arról, hogy mit kell és mit nem kell érvényes érvnek elismerni annak meghatározásakor, hogy mi minősül plágiumnak.

Összefoglalva tehát hajlamos vagyok egyetérteni Bourdieu-vel, aki azt írja: "Egy olyan elemzés, amely megpróbálná elkülöníteni a tudományos [vagy akadémiai] mező uralmáért folytatott küzdelmek tisztán "politikai" [vagy társadalmi] dimenzióját, éppoly gyökeresen téves lenne, mint az a (gyakoribb) ellentétes irány, amely csak a tudományos [vagy akadémiai] viták "tisztá", tisztán intellektuális meghatározottságaira figyelne" (Bourdieu 1975, p. 21). A Kapuőr és az Instrumentalista közötti vita elemzésekor különösen az utóbbi hibát igyekeztem elkerülni. Az erre a konkrét esetre való összpontosítás értékes illusztrációval szolgált annak a társadalmi kontextusnak az összetettségére, amelyben a jogi oktatás zajlik.

6. 'Post scriptum'

Az olyan kérdések, mint a plágium, nyíltan felszínre hozása ahelyett, hogy zárt ajtók mögött, bizalmas, belső egyetemi eljárások szerint kezelnénk őket, fontos tényező az egészséges tudományos környezet kialakításában:

A jó tudományos gyakorlat olyan kérdés, amelyet meg kell vitatni a tudományos közösségen belül, és amelyet folyamatosan és nyíltan meg kell vitatni. Az átláthatóság a kulcsa annak, hogy az emberek őszinték maradjanak. Ha az ember által írt anyagok kívülről objektív kritikával illethetők, és ha a tudományos helytelen viselkedés megvitatása is nyilvánosan történik, akkor ez a társadalmi nyomás nagymértékben csökkenti a kísértést, hogy mások szavait felelmejjék. (Weber-Wulff 132. o2014,.)

Az azonban már valami más, ha az ilyen kérdések, ha egyszer már napvilágra kerültek, megoldatlanok maradnak. Mint fentebb már jeleztük, a Kapuőr kontra Hangszeres ügyében nem születtek egyértelmű következtetések. Ritka kivételektől eltekintve (pl. Wedam Lukić 2013, 986. o.), a kérdésről nem folyt vita, miután a Kapuőr és az Instrumentalista befejezte levelezését. Szembesítésük - az általa a (jogi) akadémiai közösségben okozott nyugtalansággal és az általa felvetett, a plágiummal és az etikai normákkal kapcsolatos érdemi kérdésekkel együtt - úgy tűnt, hogy a feledés homályába veszett.

Mivel a vita akkoriban nem oldódott meg, végül újra felszínre került - a jogi szakirodalom megfelelő színvonalának vitatott kérdéseivel és a felsőoktatásban folyó hatalmi harcok tágabb összefüggéseivel együtt. 2016 végén, azaz nagyjából négy évvel a Kapuőr eredeti kihívása után egy újságíró ugyanis egy újságcikkben megismételte a Műszerész ellen felhozott plágiumvádakat, amely a Műszerésznek a Szlovén Köztársaság fent említett Igazságszolgáltatási Tanácsának (immár) elnökeként végzett munkájáról szólt (Savor 2016). A cikk a vádaskodások és találgatások újabb körét váltotta ki a napilapokban és blogbejegyzésekben, nemcsak a Kapuőr (A. Novak 2016) és az Instrumentalista (M. Novak 2016),

hanem más neves jogtudósok (Avbelj 2016) részéről is. Az újbóli nyilvános vita azonban túlmutatott a Kapuőr és a

Instrumentalista, és úgy tűnik, egyre távolabb kerül a négy évvel ezelőtti eredeti vitát kiváltó lényegi kérdésektől - azaz a források (jogi) írásokban való felhasználásának (etikai) normáitól a szlovén jogi akadémiai közösségen belül. A vita, amely e cikk középpontjában állt, tehát folytatódik, és éppen a vita megoldatlansága a legaggasztóbb.

Amint azt megpróbáltam bemutatni, a jogi akadémián egy olyan fontos kérdéssel kapcsolatos kétértelműségek fenntartása, mint a jogi írás, negatív hatással lehet a jövő jogászgenerációinak nevelési folyamatára. A Gatekeeper kontra Instrumentalist vita szemléletes példája egy ilyen helyzetnek. Úgy tűnik, hogy a kétértelműségek ilyen állandósulásának oka - legalábbis részben - a fent említett akadémiai és jogi területek társadalmi szerkezetének és dinamikájának összetettségében rejlik. Ezt figyelembe kell vennünk, ha az e területen felmerülő problémás kérdéseket - beleértve a plágiumot is - teljes mértékben meg akarjuk érteni, vagy ha megoldást keresünk rájuk.

Hivatkozások

- Accetto, M., 2010. O pravnem pisanju, recenzijah in kritičnosti. *IUS Info kolumna* [online], április 12. Elérhető: <http://www.iusinfo.si/DnevneVsebine/Kolumna.aspx?id=54147> [Hozzáférés 6 2014. február].
- Avbelj, M., Bo 2016.sodni svet zdaj odstopil? *Pénzügyek* [online], december.17 Elérhető: <https://www.finance.si/8852458> [Hozzáférés: 282017. január].
- Bast, C.M. és Samuels, L.B., 2008. Plágium és jogi tudományosság az információmegosztás korában: A szellemi becsületesség szükségessége. *Catholic University Law Review*, 777-81657,.
- Bills, R., Plágium1990. a jogi egyetemen: Close Resemblance of the Worst Kind. *Santa Clara Law Review*, (311), 103-146.
- Blum, S. D., 2009. *My Word!: A plágium és a főiskolai kultúra*. 1. kiadás: Ithaca, New York és London: Cornell University Press.
- Bourdieu, P., 1975. A tudományos mező sajátosságai és az ész fejlődésének társadalmi feltételei. *Társadalomtudományi információk*, (146), 19-47.
- Bourdieu, P., 1977. *A gyakorlat elméletének vázlata*. Cambridge, New York, Melbourne: Cambridge University Press.
- Bourdieu, P., 1990. *Homo Academicus*. 1. kiadás: CA: Stanford University Press.
- Bourdieu, P., *Állami*1996. *nemesség: Elitiskolák a hatalom mezején*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu, P., 2000. *Pascali elmékedések*. CA: Stanford University Press.
- Bourdieu, P., 2004. *A tudomány tudománya és a reflexivitás*. 1st edition. University of Chicago Press.
- Bourdieu, P. és Wacquant, L.J.D., 1992. *Meghívás a reflexív szociológiára*. University of Chicago Press.
- Boyer, E.L., 1997. *Az ösztöndíj újragondolva: A professzorátus prioritásai*. 1 kiadás. Princeton, NJ: Jossey-Bass.
- Cahn, S.M., 2010. *Szentek és csirkefogók: Ethics in Academia*. 25. jubileumi kiadás. Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
- COBISS.SI, n.d. *COBISS.SI, Co-operative Online Bibliographic System & Services* [online]. Elérhető: http://www.cobiss.si/cobiss_eng.html [Hozzáférés: 2017. november 22.].
- Corbin, L. és Carter, J., 2007. A plágium a leendő joggyakorlatra utal?

- Dnevnik, 2012. Rektor mariborske univerze: Zasebne fakultete niso dežurni krivec, temveč nelojalna konkurenca. *Dnevnik* [online], július 20. Elérhető: <http://www.dnevnik.si/clanek/1042542752> [Hozzáférés: 2017. január28].
- Dreier, T. és Ohly, A., 2013. Lehren aus der Vergangenheit - Perspektiven für die Zukunft. In: T. Dreier and A. Ohly, eds. *Plagiate: Wissenschaftsethik und Recht*. Tübingen, Németország: Mohr Siebeck, 155-185.
- Európai Felsőoktatási Akkreditációs Konzorcium, 2014. *Rólunk* [online]. Elérhető: <http://ecahe.eu/home/about/> [Hozzáférés: 2017. november 22.].
- Európai Jogi Kar, 2016. *Brosúra a bejövő külföldi hallgatók, professzorok és kutatók számára* [online]. Nova Gorica. Elérhető: http://www.evropaf.si/media/website/2012/08/Erasmus_bro%C5%A1ura-PDF-KON%C4%8CNA-2016-1.pdf [Hozzáférés 222017. november].
- Gray, P.W. és Jordan, S.R., 2012. Felügyelők és tudományos integritás: Supervisors as Exemplars and Mentors. *Journal of Academic Ethics*, 10 (4), 299-311.
- Green, S.P., 2002. Plágium, normák és a lopási jog határai: Néhány észrevétel a büntetőjogi szankciók alkalmazásáról a szellemi tulajdonjogok érvényesítésében. *Hastings Law Journal*, 54 (1), 167-242.
- Grenfell, M., 2008. Érdeklődés. In: Grenfell, szerk. *Pierre Bourdieu: Key Concepts*. Durham, NC: Acumen.
- Howard Moore, R., 2000. A plágium etikája. In: M.A. Pemberton, szerk. *The Ethics of Writing Instruction: Issues in Theory and Practice*. Stamford, CT: Ablex, 79-90.
- Huxley, A., 1953. *Az időnek meg kell állnia*. London: Chatto & Windus.
- Ivelja, R., 2012a. Se je profesor prava in član sodnega sveta kitil s tujim perjem? *Dnevnik* [online], december 5. Elérhető: <https://www.dnevnik.si/1042566263> [Hozzáférés: 2017. január28].
- Ivelja, R., 2012b. Grožnje s tožbo še pred objavo članka. *Dnevnik* [online], december 6. Elérhető: <https://www.dnevnik.si/1042566469/slovenija/groznje-s-tozbo-se-pred-objavo-clanka-> [Hozzáférés 282017. január].
- Jenull, H., 2013. Kazenskopravni vidiki plagiata. *Podjetje in delo*, 39 (6/7), 1011-1027.
- Jordan, S.R., 2013. Fogalmi tisztázás és az akadémiai etikai kutatások javításának feladata. *Journal of Academic Ethics*, (113), 243-256.
- A Szlovén Köztársaság Igazságszolgáltatási Tanácsa, n.d. *Information in English* [online]. Elérhető: <http://www.sodni-svet.si/information-en/> [Hozzáférés: 2017. november 22.].
- Juhart, M., 2013. Razlogi in postopek za odvzem naslova v aktih Univerze v Ljubljani. *Podjetje in delo*, (396/7), 1027-1033.
- Kennedy, D., 1982. A jogi oktatás és a hierarchia újratermelése. *Journal of Legal Education*, 591-61532,.
- Lamaison, P. és Bourdieu, P., 1986. A szabályoktól a stratégiáig: Interjú Pierre Bourdieu-vel. *Kulturális antropológia*, 110-1201,.
- Latourette, A.W., 2010. Plágium: Jogi és etikai következmények az egyetem számára. *Journal of College and University Law*, 1-3137,.

- LeClercq, T., A tanítás kudarcá1999.: Due Process and Law School Plagiarism. *Journal of Legal Education*, 236-25549,.
- Lerman, L.G., 2001. Félreértések a jogi tudományban: Plagizálás, szellemírás és szerzőség. *South Texas Law Review*, 467-49242,.
- Macfarlane, B., 2003. *Tanítás integritással: A felsőoktatási gyakorlat etikája*. London, New York: Routledge.
- Marsh, B., 2007. *Plágium: Alkimia és gyógy mód a felsőoktatásban*. Albany, NY: State University of New York Press.
- Maruca, L., 2006. A plágium és annak (fegyelmi) ellenérzései: Towards and Interdisciplinary Theory and Pedagogy. *Issues in Integrative studies*, 21, 74-97.
- MMC RTV, Minister2012. Turk: Javni zavodi za denar linčajo ministra, zasebni iščejo notranje reserve. *MMC RTV Slovenija* [online], július 18. Elérhető: <http://www.rtv.slo.si/slovenija/minister-turk-javni-zavodi-za-denar-lincajo-ministra-zasebni-iscejo-notranje-rezerve/287635> [Hozzáférés: 282017. január].
- Nicolson, D. és Webb, J., *Szakmai2000. jogi etika: Critical Interrogations*. Oxford, NY: Oxford University Press.
- Novak, A., 2012a. Razmislek ob rob dvema kršitvama akademske etike pri pravnem pisanju. *Pravna praksa*, (3147), 8-11.
- Novak, A., 2012b. Še enkrat o plagiatih in etiki javnega prostora. *Pravna praksa*, 31 (49/50), 18-20.
- Novak, A., 2013. In memoriam akademiški etiki? *Pravna praksa*, (322), 17.
- Novak, A., 2016. Predstavitev nasprotnih dejstev: Plagiat predsednika sodnega sveta. *Delo* [online], december 20. Elérhető: <http://www.delo.si/novice/slovenija/zakaj-je-po-stirih-letih-zgodba-zopet-izbruhnila-na-dan.html> [Hozzáférés: 282017. január].
- Novak, M., 2012. Kadijeva sodba: odgovor na prispevek doc. dr. Aleša Novaka v PP, št. 47/2012, Razmislek ob rob dvema kršitvama akademske etike pri pravnem pisanju. *Pravna praksa*, (3148), 14-16.
- Novak, M., 2013. Kadijeva sodba 2: odgovor na prispevek Aleša Novaka še enkrat o plagiatih in etiki javnega prostora. *Pravna praksa*, (321), 16-17.
- Novak, M., 2016. Zasebna vojna "družine" * Novak. *IUS Info kolumna* [online], január 16. Elérhető: <http://www.iusinfo.si/DnevneVsebine/Kolumna.aspx?id=186837> [Hozzáférés 28 2017. január].
- Oakley, J. és Cocking, D., 2001. *Erényetika és szakmai szerepek*. Cambridge University Press.
- Pavčnik, M., 2011. *Teorija prava. Prispevek k razumevanju prava*. 4. átdolgozott és frissített kiadás. Ljubljana, Szlovénia: GV založba.
- Pecorari, D., 2010. *Akadémiai írás és plágium: A Linguistic Analysis*. Reprint kiadás. London: Bloomsbury Academic.
- Podgórecki, A., 1997. *Felsőbb karok: A Cross-National Study of University Culture*. Westport, CT: Praeger.
- Posner, R.A., 2007. *A plágium kis könyve*. 1. kiadás. New York: Pantheon. Sonfield, M.C., Akadémiai2014. plágium a karok szintjén: Jogi kontra etikai Kérdések és egy esettanulmány. *Journal of Academic Ethics*, 1-13.

- Sutherland-Smith, W., 2008. *Plágium, internet és a diákok tanulása: Improving Academic Integrity*. ¹. kiadás. New York: Routledge.
- Swartz, D., 1998. *Kultúra és hatalom: Pierre Bourdieu szociológiája*. University of Chicago Press.
- Szerletics, A., 2017. Az erények szerepe a jogi oktatásban. *Oñati Socio-legal Series* [online], megjelenés alatt. Elérhető: <https://ssrn.com/abstract=3075146> [Hozzáférés 222017. november].
- Šavor, T., 2016. Predsednik sodnega sveta plagiator? Pravi, da ne. *MMC RTV* [online], december 11. Elérhető: <http://www.rtv.slo.si/slovenija/predsednik-sodnega-sveta-plagiator-pravi-da-ne/409828> [Hozzáférés 2017. január28].
- Tamanaha, B. Z., 2012. *Kudarcot valló jogi iskolák*. Chicago és London: University of Chicago Press.
- Thompson, P., 2008. Field. In: M. Grenfell, szerk. *Bourdieu: Key Concepts*. Durham, NC: Acumen, 67-86.
- Trampuž, M., 2013. Avtorskopravni vidiki plagiata. *Podjetje in delo*, 39 (6/7), 989-1004.
- University of Ljubljana, Senat2013. *FDV je ustavil postopek odvzema naziva mag. Alenke Bratušek* [online]. Társadalomtudományi Kar, július 1. Sajtóközlemény. Elérhető: <http://www.fdv.uni-lj.si/en/news-and-information/news-and-notifications/senat-fdv-je-ustavil-postopek-odvzema-naziva-mag.-alenke-bratusek> [Hozzáférés: 2014. jún2.]
- Ljubljanai Egyetem, *Jogi Kar*2015., *Ljubljanai Egyetem* [online]. Elérhető: http://www.pf.uni-lj.si/media/pf_brosuraeng_2015_web.pdf [Hozzáférés 222017. november].
- Primorjai Egyetem, n.d. *A Primorjai Egyetemről* [online]. Elérhető: <https://www.upr.si/en/university/about-university> [Hozzáférés: 2017. november 22.].
- Warnick, B.R., 2009. *Utánzás és oktatás: A Philosophical Inquiry into Learning by Example*. State University of New York Press.
- Weber-Wulff, D., 2014. *Hamis tollak: A Perspective on Academic Plagiarism*. 2014-es kiadás. Berlin: Springer.
- Wedam Lukić, D., 2013. O plagiatu, intelektualni poštenosti in etiki znanstvenega in strokovnega pisanja. *Podjetje in delo*, (396/7), 984-989.